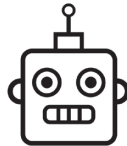

DEMOCRATEN ALLER LANDEN,
VERENIGT U

Tuur Elzinga

Democraten aller landen,
verenigt u

bot uitgevers

Eerste druk: september 2024

© 2024, Tuur Elzinga

Omslagontwerp: Loudmouth
Typografie binnenwerk: Perfect Service
Productiebegeleiding: Tim Beijer
Auteursfoto: Jeroen Dietz

NUR 740, 696
ISBN 978 90 833 8487 0

www.botuitgevers.nl

Inhoud

Inleiding	7
1 Democratie of onderdrukking	13
2 Kapitalisme ≠ democratie	54
3 Een democratische revolutie!	84
Verantwoording en dankwoord	109

Inleiding

Er waart een spook door Europa en de hele, vrije, democratische wereld – het spook van het autoritaire populisme. Een ware kiezersopstand keert zich tegen de gevestigde orde, tegen de mondiale elites, tegen de bestuurlijke, financiële, culturele en intellectuele elites. En met reden!

Maar het zijn vooral andere, democratische partijen, vakbonden, maatschappelijke organisaties en overige dragers van de democratische rechtsorde die zich bedreigd voelen door dit autoritaire populisme, terwijl financiële en economische elites zich veel minder zorgen lijken te maken.

Hieruit zou je gemakkelijk twee conclusies kunnen trekken: het populisme vormt daadwerkelijk een bedreiging voor gevestigde partijen, vakbonden, maatschappelijke organisaties en de democratische rechtsstaat, en het populisme keert zich vooral tegen de bestuurlijke, intellectuele en culturele elite en hun instituties, maar laat de economische orde met rust.

Deze conclusies zijn weliswaar correct, maar ook te kort door de bocht.

Het populisme is een stroming die voortkomt uit verzet tegen de (als corrupt geziene) elite uit naam van het volk. Waarom voelen zoveel kiezers zich aange trokken door veelal autoritaire leiders van deze stroming als blijkt dat deze volksmenners de instituties van onze democratische orde bedreigen? De democratie is toch juist immers de bestuursvorm waarin de wil van het volk de bron is van de legitieme machtsuitoefening? En hoe zit dat met de economische machtsuitoefening door de economische elite; bedreigt die het volk dan niet? Komt veel corruptie niet juist voort uit de hebzucht van de financiële elite? Waarom ligt deze groep dan niet of minder onder vuur van hedendaagse populistische leiders?

Steeds meer mensen voelen zich niet gehoord door de bestuurlijke elite. Zij vinden geen luisterend oor voor hun problemen en zorgen. Zij zien een politieke kaste die vooral met zichzelf bezig lijkt en geen oog heeft voor de reële gevolgen van grote maatschappelijke vraagstukken en ingrijpende veranderingen. Politici die zich verschuilen achter rechters of ambtenaren en die hun verantwoordelijkheden afschuiven – op andere overheden, op ambtenaren, op de markt, op het individu, in plaats van verantwoordelijkheid te nemen.

Wat inmiddels ‘afgehaakt Nederland’ is gaan heten ziet een politieke bovenlaag die de mond vol heeft van klimaatverandering, maar ondertussen vervuilende bedrijven blijft subsidiëren om de stijgende energie-

lasten te compenseren of om te helpen bij de noodzakelijke verduurzaming, terwijl de rekening op de mat bij de burger belandt. Zoals een van de ‘gele hesjes’ in Frankrijk het eind 2018 treffend verwoordde: ‘Daar in Parijs maken ze zich zorgen over het eind van de wereld. Ik maak me zorgen over het einde van de maand!’

Politici in Den Haag, in Brussel, in Berlijn – en in al die andere Europese hoofdsteden – maken zich zorgen over het vertrouwen van burgers in instituties in het algemeen en in de overheid en de politiek in het bijzonder, terwijl slachtoffers van het toeslagenschandaal, van de overstromingen in Limburg of van de pech arbeidsongeschikt te zijn juist te maken krijgen met een overheid die wantrouwend is en overal potentiële fraudeurs ziet. Zelfs de slachtoffers van de aardbevingsschade in het wingewest Groningen, voor miljarden aan aardgas leeggepompt door Shell en ExxonMobil in collaboratie met de BV Nederland, ontmoeten een nog immer nauw met de oliebaronnen samenwerkende overheid om de verantwoordelijkheid voor het uitkeren van schadevergoedingen zoveel mogelijk af te wentelen.

Met andere woorden: onze democratische orde wordt niet alleen bedreigd door autoritaire populisten, de opkomst van het populisme is in de eerste plaats een reactie op een slecht functionerende en vaak onbetrouwbare overheid, op de politieke macht van de bestuurlijke elite en op een reeds groot democratisch tekort.

Bovenstaande voorbeelden zijn nog maar het topje van de ijsberg. Terwijl Nederland, net als de vs, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en vele andere landen, de afgelopen decennia van een welvaartsstaat voor mensen vooral een verzorgingsstaat voor multinationals is geworden, voelen veel inwoners zich in hun bestaanszekerheid bedreigd. De verschillen in inkomens, vermogens en economische macht worden groter en groter, terwijl de grip van veel mensen op hun werk, hun inkomen en daarmee hun leven kleiner en kleiner wordt. Voorzieningen en sociale zekerheid zijn steeds vaker ontoereikend of onbereikbaar.

Graaiflatie, ook wel winstflatie of verkopersinflatie genoemd, was het meest recente fenomeen van verrijking van grote transnationale bedrijven en hun aandeelhouders over de ruggen van werknemers en consumenten. Door hogere prijzen stegen de winsten tot recordhoogte, maar voor hogere lonen was zogenaamd geen geld. En ondertussen blijft de overheid maar naar de pijpen van de grootbedrijven dansen, gehanteerd door het dreigement dat zij anders vertrekken naar landen waar ze nog meer in de watten worden gelegd. De mensen met hun zorgen in de steek latend.

Autoritaire, populistische leiders beloven de zorgen van de mensen wél weg te nemen en mobiliseren de onvrede onder de kiezers. Maar als autoritaire leiders eenmaal aan de macht komen, nemen ze vooral democratisch verworven vrijheden en rechten weg en

blijven de zorgen bestaan. Want deze zorgen en de onvrede daarover bleken goed voor miljoenen stemmen. De schuld wordt daarom in de schoenen van zondebokken, van de andere partijen en van een tamelijk machteloze intellectuele en culturele elite geschoven. Het is de schuld van de buitenlanders! Van links! Van de media! Maar de werkelijke oorzaken en de echte elite blijven buiten schot. Populisten zullen de kip met gouden eieren zelf nooit naar de slachtbank brengen.

Plutocraten en autocraten, zakkenvullers en potentaten: ze bedreigen onze democratie. Hebzucht en machtswellust staan het algemeen belang in de weg. Zowel de dictatuur van de hebzucht, uit naam van de vrije markt, als de dictatuur van de macht, bedreigen onze vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Onze menselijke waardigheid en bestaanszekerheid. Die dreiging is urgent. Die dreiging is acuut. Die dreiging is nu!

Een sterke leider die zegt namens het volk te spreken en de problemen wel even op te lossen is slechts uit op de macht, uit naam van het volk. Macht in de handen van het volk zelf is een heel ander verhaal. Echte democratie, daarover gaat dit manifest. Het is tijd voor een nieuwe democratische revolutie!

Democratie of onderdrukking

'Democracy is the worst form of government except for all those others that have been tried.'

Winston Churchill, premier van het Verenigd Koninkrijk
namens de Conservatieve Partij, gedurende de
Tweede Wereldoorlog

Winston Churchill was zelf geen groot fan van democratie. Dat bleek misschien nog wel meer uit zijn – eveneens veel aangehaalde – uitspraak: *'The best argument against democracy is a five-minute conversation with the average voter.'* Hij was naar het hem uitkwam afwisselend conservatief en liberaal-democraat. Hij wilde het vrouwenkiesrecht liefst tegenhouden, net als de onafhankelijkheid van Brits-Indië. En hij verzette zich tegen openbare gezondheidszorg en beter onderwijs voor het volk. Tegelijkertijd speelde hij een cruciale rol bij de bevrijding van Europa van het fascisme en de overheersing door nazi-Duitsland. Toen zijn Conservatieve Partij na de oorlog met groot verschil werd verslagen en hij als premier voor bewezen diensten werd bedankt, zei hij: *'That's democracy.'*

Hoewel ons algemeen kiesrecht al meer dan honderd jaar meegaat, hebben juist in deze tijd steeds meer mensen het gevoel dat de politiek niet naar hen luistert. Het vertrouwen in de politiek, in de instituties en in de werking van de democratie neemt af. Volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau vindt bijna één op de vijf Nederlanders zelfs dat de overheid zo slecht functioneert dat het hele systeem maar het beste omvergeworpen kan worden.

Misschien komt het omdat ik geboren en getogen ben op het eiland Texel dat ik onze vrijheid en democratie zo koester. De Waddeneilanden behoorden tot de stukjes Europa die als laatste werden bevrijd van de Duitse bezetting. Dat was nog springlevende geschiedenis toen ik daar opgroeide. Op Texel werd van 5 april nog tot 20 mei 1945 hevig gevochten. Op het eiland noemden ze het de ‘Russenoorlog’. Het was een opstand van rond de 800 Georgische soldaten die gedwongen hadden meegevochten aan Duitse zijde. Zij keerden zich, toen het einde van de Tweede Wereldoorlog in zicht kwam, tegen hun Duitse officieren in een poging om Texel te bevrijden. Maar de nazi’s lieten nog snel versterking aanrukken van de vaste wal. Uiteindelijk hebben maar 228 Georgische opstandelingen deze strijd overleefd en kon pas met hulp van de Canadezen Texel worden bevrijd.

Of misschien komt het doordat ik gedurende mijn jeugd op Texel veel tijd heb mogen doorbrengen met mijn opa, die niet één, maar twee wereldoorlogen had